

УДК 504.06

О.О.СТЕПАНОВА (старший викладач кафедри Безпеки життєдіяльності та Цивільного захисту)

Донецький національний технічний університет

stepanova2009@rambler.ru

СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЯК СКЛАДОВА ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ

Наявність великої кількості промислових підприємств, які здійснюють викиди в атмосферу, в поверхневі водні джерела, а також складають тверді відходи виробництва, особливої уваги заслуговують заходи цивільного захисту, складової промислової безпеки, спрямовані на поліпшення цієї негативної ситуації, особливо в плані запобігання радіаційній, хімічній та іншим загрозам. Ефективність заходів суттєво підвищується, коли вони здійснюються системно, послідовно, охоплюють найбільш важливі дії органів всіх рівнів та спрямовані не тільки на усунення вже існуючих негараздів, а також сприяють запобіганню шкоді, яку можуть спричинити ці негаразди, або повному їх усуненню.

На території області знаходиться 3442 потенційно небезпечних об'єкта, перелік яких затверджений на засіданні обласної комісії з питань ТЕБ та НС. За результатами ідентифікації 329 належать до об'єктів підвищеної небезпеки. Відповідно до переліку, затвердженого головою обласної комісії ТЕБ та НС підлягають постійному та обов'язковому обслуговуванню державними аварійно-рятувальними службами в області підлягають 1277 об'єктів та територій. В той же час відповідно угоди на обслуговування укладено лише 364 об'єктах, що становить 30%.

З цією метою Донецькою обласною державною адміністрацією, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування сплановані заходи інженерного захисту, спрямовані на створення дієвої системи запобігання створенню надзвичайних ситуацій. Протягом 2010 року Головним управлінням з питань надзвичайних ситуацій підготовлено до погодження завдання на розробку розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту у складі Схеми планування території Донецької області. Ця схема дає наочне уявлення стану та заходам цивільного захисту на окремих територіях в залежності від кількості та щільності розташування населення; кількості, галузевої належності та масштабів підприємств, що знаходяться на цій площі, тощо.

Особливу увагу приділено захисту цивільного населення, особливі акценти зроблено на населені пункти, де знаходиться населення, що працює на найбільш важливих об'єктах області.

Проведення роботи із створення належної системи захисту здійснюється в рамках виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2008 р. № 1473-р «Про підготовку та проведення у 2009-2010 роках технічної інвентаризації захисних споруд цивільної оборони». Для виконання вказаного розпорядження, упорядкування документації та створення зваженого уявлення про стан об'єктів цивільного захисту в області проводяться необхідні заходи, зокрема з бюро технічної інвентаризації укладаються договори про виготовлення технічної документації на захисні споруди як об'єкти нерухомого майна та формування інвентаризаційних справ.

Для створення системи цивільного захисту та реалізації стратегічних довгострокових заходів, що мають комплексний характер та спрямовані на забезпечення життєдіяльності населення в особливих умовах, в Донецькій області розроблено та частково реалізовано наступні програми з інженерного захисту населення і територій:

1. В даний час вже закінчила дію Комплексна програма захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод, яка визначала відповідні заходи до 2010 року, та розроблено прогноз подальшого розвитку цієї програми до 2020 року по Донецькій області.
2. Для боротьби із зсувними процесами в області розроблено проект Комплексної цільової програми протизсувних заходів, але дана програма не була прийнята на обласному рівні.

Слід зазначити, що на фінансування прийнятих програм не виділялося належної кількості коштів. Так, на виконання Комплексної програми захисту населених пунктів та сільських угідь від шкідливої дії вод на проведення протипаводкових робіт по об'єктах захисту у 2010 році було передбачено 1360 тис. грн., а фактично профінансовано 1180,3 тис. грн., що становить 86,8% від планового завдання. На виконання відповідних заходів згідно цієї програми в 2009 році виділено 690 тис. грн., у 2008 році – 5050 тис. грн.

Не краще становище з іншою програмою захисту масштабного характеру. В відповідності з Програмою ліквідації наслідків підтоплення територій протягом 2009 року було заплановано здійснення фінансування в обсязі 31913 тис. грн., а фактично профінансовано з місцевих бюджетів заходів на загальну суму 4760 тис. грн., що становить лише 14,9% від запланованого обсягу коштів. В 2010 році фінансування заходів зовсім не проводилося.

Слід зазначити, що по території Донецької області протікає 246 річок, що становлять погрозу сезонного характеру, а також знаходиться велика кількість металургійних підприємств та більш 200 об'єктів вугільної промисловості, що скидають забруднені води, тобто ця проблема, пов'язана із забрудненням водних басейнів та наявністю вірогідності паводків, потребує негайного вирішення.

З метою попередження надзвичайних ситуацій, пов'язаних з можливими радіаційним та хімічним забрудненням територій, в області сплановані заходи щодо радіаційного та хімічного захисту населення. На виконання наказу МНС України від 06.08.2002 року № 186 «Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки» з метою організації радіаційного та хімічного спостереження в області створено 45 позаштатних розрахунково-аналітичних груп в районах та містах обласного підпорядкування, 174 пости радіаційного і хімічного спостереження та 60 диспетчерських служб. Однак, неможна не застережи ти, що укомплектованість постів приладами радіаційної та хімічної розвідки складає лише 80% приладами радіаційної та хімічної розвідки застарілого зразка.

З метою створення дієвої системи комплексного спостереження на території Донецької області організовано взаємодію з підприємствами, установами, організаціями державної системи моніторингу довкілля з питань отримання інформації про стан радіаційної та хімічної обстановки, лабораторного контролю і організації спостереження на території області, що дає можливість оперативно відслідковувати порушення та приймати необхідні заходи щодо усунення цих порушень, а також накопичення статистичного матеріалу для розробки ефективної системи запобігання порушенням норм та правил контролю.

Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту» щодо забезпечення непрацюючого населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення, засобами індивідуального захисту. Так, в цілому по області на хімічно-небезпечних об'єктах поточних запас промислових засобів індивідуального захисту працівників та службовців найбільш працюючої зміни складає 71,4%. На підприємствах самостійно ведеться відповідна робота щодо забезпечення працюючого персоналу хімічно небезпечних об'єктів промисловими засобами захисту органів дихання за рахунок власних коштів.

Таким чином, з метою вирішення питань щодо цивільного захисту населення і територій Донецької області від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, як складової промислової безпеки, доцільно надати програмам цивільного захисту населення системного характеру, розробку заходів проводити з урахуванням особливостей конкретних територій, безпеки підприємств в плані радіаційної та хімічної загрози, що розташовані на цих територіях, водних об'єктів, що становлять сезонну небезпеку, тощо. Виходячи з високого ступеня безпеки доцільно надати програмам захищеність в плані фінансування та включити необхідні кошти в програми та стратегії розвитку області та відповідних міст та районів в рамках відповідних бюджетів. Для підвищення результативності здійснення необхідних заходів, спрямованих на захист населення, доцільно проводити моніторинг показників виконання програм та посилити контроль за виконанням зазначених заходів безпеки, а також ввести відповідальність функціональних підрозділів та персональну відповідальність конкретних посадових осіб.

Література

1.Звіт про стан цивільного захисту Донецької області у 2010 році Обласних курсів підвищення кваліфікації керівних кадрів НМЦ ЦЗ та БЖД Донецької області.